

АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ВИРОБНИЧОГО ТРАВМАТИЗМУ В УКРАЇНІ ТА ДНІПРОПЕТРОВСЬКІЙ ОБЛАСТІ ЗА 2017 РІК

Доц. І. С. БОРИСОВА¹, Б. В. МАЗУР², В. В. СОКОЛЕНКО²

¹ ДЗ «Дніпропетровська медична академія Міністерства охорони здоров'я України»,

² Управління виконавчої дирекції Фонду соціального страхування у Дніпропетровській області, Дніпро, Україна

Проведено аналіз стану показників виробничого травматизму в Україні та Дніпропетровській області за 2017 р. Результати дослідження засвідчили, що рівень виробничого травматизму в Дніпропетровській області залишається досить високим, що віддзеркалює загальний стан проблеми в державі. Необхідність вирішення актуальної проблеми – зниження рівня травматизму на виробництві – обумовлює важливість розробки і впровадження науково-методичного забезпечення безпеки праці на основі управління професійними ризиками на різних рівнях управління з урахуванням передового досвіду зарубіжних країн.

Ключові слова: виробничий травматизм, професійні захворювання, Дніпропетровська область.

За статистичними даними, близько 160 млн людей по всьому світу страждають від захворювань, пов'язаних із трудовою діяльністю. У кожному третьому випадку хвороба призводить до втрати працездатності на чотири і більше робочих днів. Загальна кількість нещасних випадків на виробництві у світі, як таких, що призвели до смертельного результату, так і без нього, оцінюється у 270 млн на рік [1]. Аналіз стану виробничого травматизму та професійних захворювань в Україні за минулі роки показав, що, незважаючи на заходи, які вживаються державою та роботодавцями щодо створення безпечних умов праці на виробництві, рівень травматизму залишається досить високим. Нещасні випадки на виробництві займають значне місце серед причин смерті населення.

За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, смертність від нещасних випадків у наш час займає третє місце після серцево-судинних і онкологічних захворювань. Серед людей у віці до 38 років нещасні випадки посідають перше місце [2].

За даними Міжнародної організації праці (МОП) близько 2,3 млн чоловіків і жінок щороку гинуть у результаті нещасних випадків на робочому місці або пов'язаних із роботою захворювань, тобто у середньому 6 тис. осіб щодня. У світі щорічно реєструється приблизно 340 млн нещасних випадків на виробництві. МОП регулярно оновлює ці дані, зміни яких показують зростання кількості нещасних випадків і погіршень стану здоров'я, що виявляється у таких фактах: кожні три хвилини в результаті нещасного випадку у світі гине один робітник, а кожної секунди чотири працюючих отримують травму [3–5].

У країнах Європейського Союзу щороку трапляється близько 7 млн випадків виробничого травматизму. Переважна більшість травмованих – це молоді люди. Інвалідність у результаті вироб-

ничого травматизму кожного року отримують 765 тис осіб [6].

Метою роботи було проаналізувати показники виробничого травматизму за 2017 рік в цілому в Україні та Дніпропетровській області зокрема.

Проведено ретроспективний аналіз показників виробничого травматизму у 2017 р. в Україні та Дніпропетровській області за статистичними даними потерпілих від нещасних випадків на виробництві, на яких було складено акти за формою Н-1. Вивчено статистичні дані Фонду соціального страхування України та Дніпропетровського осередка. Обробка результатів проводилася методами параметричної та непараметричної статистики, реалізованими в пакетах програмних продуктів STATISTICA 6.1 (StatSoftInc., серійний № AGAR909E415822FA); Microsoft Excel (Office Home Business 2KB4Y-6H9DB-BM47K749PV-PG3KT); програмному пакеті MedCalc Statistical Software trial version 17.4. (MedCalc Software, Ostend, Belgium; <https://www.medcalc.org>; 2017).

У 2017 р. в Україні зареєстровано 4965 (з них 332 – смертельних випадків) потерпілих від нещасних випадків на виробництві. Порівняно з 2016 р. кількість нещасних випадків збільшилася на 4,2% (від 4766 до 4965), кількість смертельно травмованих осіб зменшилася на 8,8% (від 364 до 332).

Кількість нещасних випадків у 2017 р. по областях України подано на рис. 1.

Зростання кількості нещасних випадків на виробництві відбулося у: м. Києві – на 121 (32,0%) випадок; Запорізькій області – на 44 (14,9%); Дніпропетровській області – на 42 (5,7%); Кіровоградській області – на 29 (37,7%); Хмельницькій області – на 23 (21,9%); Закарпатській, Івано-Франківській та Полтавській областях – на 18 випадків, або 54,5; 25,4 та 10,7% відповідно; Вінницькій області – на 13 (7,6%); Львівській області – на 10 (3,3%) випадків; Тернопільській

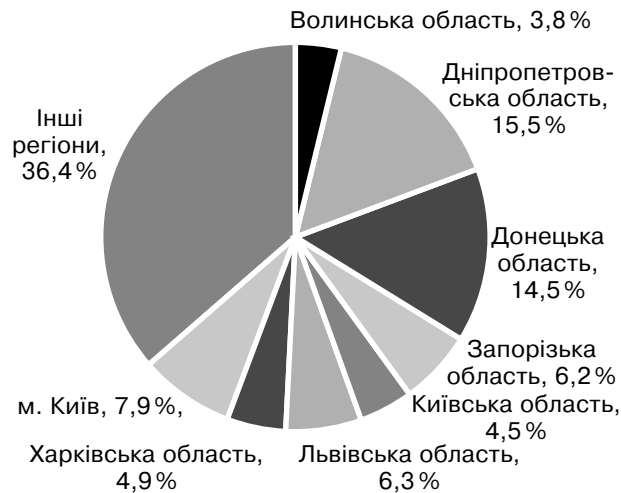

Рис. 1. Діаграма кількості нещасних випадків на виробництві по регіонах України у 2017 р. (у відсотках від загальної кількості нещасних випадків)

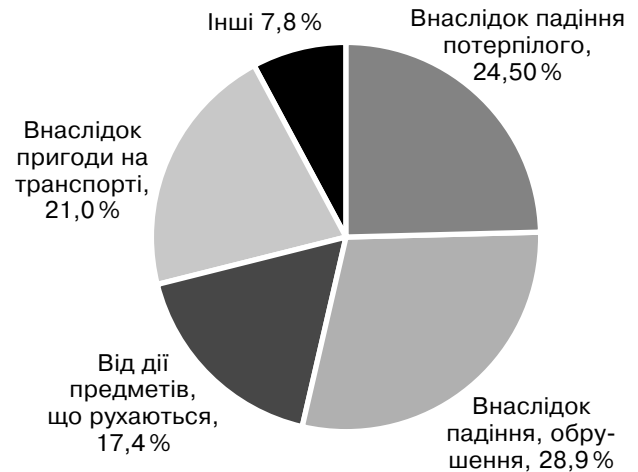

Рис. 2. Діаграма розподілу нещасних випадків на виробництві у 2017 р. у Дніпропетровській області

області — на 6 (11,1%); Херсонській області — на 3 (4,0%); Черкаській області — на 2 (2%).

Значно збільшилася кількість страхових нещасних випадків зі смертельним наслідком: у Донецькій області — на 12 випадків, або у 1,5 разу (від 23 до 35), м. Києві — на 7 (31,8%) (від 22 до 29), Запорізькій області — на 5 (41,7%) (від 12 до 17), Львівській області — на 13,3% (від 30 до 34).

Отже, найбільшу кількість (15,7%) нещасних випадків зареєстровано саме у Дніпропетровській області. Високими є показники у Донецькій області (13,6%) та м. Києві (10,1%). Кількість травмованих осіб у цих областях становить 39,4% від загальної кількості травмованих в Україні.

У Дніпропетровській області спостерігається зростання показника виробничого травматизму від 581 (2015 р.) до 687 (2016 р.) і 714 (2017 р.). Важливо зазначити, що протягом останніх трьох років намітилася позитивна тенденція щодо зменшення кількості смертельних випадків виробничого травматизму: від 36 у 2015 р. до 34 у 2016 р. і 23 у 2017 р.

Відомі найпоширеніші причини виробничого травматизму [3, 4]. Розподіл нещасних випадків на виробництві у Дніпропетровській області у 2017 р. за найвагомими видами подій виглядає таким чином: внаслідок падіння потерпілого — 206 (28,9%) осіб; внаслідок падіння, обрушення, обвалення предметів, матеріалів породи, ґрунту тощо — 124 (17,4%); від дії предметів та деталей, що рухаються, розлітаються, обертаються, — 150 (21,0%); внаслідок пригоди (події) на транспорті — 56 (7,8%); з інших причин — 178 (24,9%).

Діаграму розподілу нещасних випадків на виробництві у 2017 р. за найбільш вагомими видами подій наведено на рис. 2.

Діаграму розподілу нещасних випадків на виробництві за причинами виникнення у 2017 р. у Дніпропетровській області подано на рис. 3.

Серед причин нещасних випадків в Україні переважають організаційні, які становлять 65,5% (3249) нещасних випадків. Через психофізіологічні причини сталося 22,3% (1109) нещасних випадків, а з технічних причин — 12,2% (607).

Більш детальна інформація щодо причин нещасних випадків в Україні така. Найпоширенішими організаційними причинами були: невиконання вимог інструкцій з охорони праці — 35,1% від загальної кількості травмованих осіб по Україні (1742 особи); невиконання посадових обов'язків — 8,7% (433); порушення правил безпеки руху (полютів) — 7,0% (346); порушення технологічного процесу — 2,7% (136); порушення вимог безпеки під час експлуатації обладнання, устаткування, машин, механізмів тощо — 2,4% (120 осіб).

Найчастіше траплялися психофізіологічні причини травматизму: особиста необережність потерпілого — 13,2% від загальної кількості травмованих

Рис. 3. Діаграма розподілу нещасних випадків за причинами виникнення у 2017 р. у Дніпропетровській області

осіб по Україні (657 осіб); травмування (смерть) внаслідок протиправних дій інших осіб — 5,2% (256 осіб); інші причини — 3,4% (168 осіб).

Технічними причинами нещасних випадків були насамперед: незадовільний технічний стан виробничих об'єктів, будинків, споруд, інженерних комунікацій, території — 3,6% від загальної кількості травмованих осіб по Україні (181 особа); незадовільний технічний стан засобів виробництва — 2,5% (124); інші технічні причини — 1,7% (83); конструктивні недоліки, недосконалість, недостатня надійність засобів виробництва — 1,2% (59); недосконалість технологічного процесу, його невідповідність вимогам безпеки — 1,0% (48).

До основних подій, які призвели до нещасних випадків в Україні у 2017 р., належать: падіння потерпілого під час пересування — 22,1% (1095 травмованих осіб від загальної кількості травмованих по Україні); дія рухомих і таких, що обертаються, деталей обладнання, машин і механізмів — 11,2% (558); дорожньо-транспортна пригода на дорогах (шляхах) загального користування — 8,8% (435); падіння потерпілого з висоти — 7,4% (369); навмисне вбивство або травма, заподіяна іншою особою, — 4,7% (235); падіння, обрушення, обвалення предметів, матеріалів, породи, ґрунту тощо — 4,6% (226); дія предметів та деталей, що рухаються, розлітаються, обертаються, — 4,2% (210).

Кількість нещасних випадків, до яких призвела експлуатація обладнання, устаткування, машин та механізмів у 2017 р., становить 1484, у тому числі 168 — смертельних, що становили 29,9% від загальної кількості травмованих по Україні.

У Дніпропетровській області розподіл нещасних випадків на виробництві за причинами виникнення у 2017 р. виглядає таким чином: перше місце займають організаційні, які становлять

74,8%; друге — психофізіологічні, або такі, що називають «людським фактором», — 17,4%; третє — технічні — 7,8%.

В Україні основними травмонебезпечними галузями економіки та видами робіт визначено: добувну промисловість і розроблення кар'єрів — 18,9% від загальної кількості травмованих по Україні (936 осіб, у тому числі 31 смертельний випадок); транспорт, складське господарство, поштову та кур'єрську діяльність — 9,8% (відповідно 487 та 65); сільське, лісове та рибне господарство — 7,3% (відповідно 361 та 52). Кількість травмованих осіб у цих галузях становить 36,0% від загальної кількості травмованих по Україні.

У Дніпропетровській області високі показники виробничого травматизму спричинені саме добувною промисловістю та проблемами на транспорті.

Таким чином, результати аналізу стану показників виробничого травматизму в Україні та Дніпропетровській області за 2017 р. засвідчив, що рівень виробничого травматизму залишається досить високим. Кількісні та якісні показники виробничого травматизму в Дніпропетровській області віддзеркалюють загальний стан цієї актуальної проблеми у державі.

Вирішення найважливішої проблеми промислово розвинених країн — зниження рівня травматизму на виробництві — можливе лише при комплексному підході до проблеми. Надійна безпека праці може бути реалізована шляхом побудови ефективної системи управління професійними ризиками на різних рівнях. Вирішення цього завдання обумовлює необхідність розробки і впровадження науково-методичного забезпечення безпеки праці на основі управління професійними ризиками на різних рівнях управління з урахуванням передового досвіду зарубіжних країн.

Список літератури

1. Всемирный доклад об инвалидности, 2011.— URL: http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/70670/7/WHO_NMH_VIP_11.04_rus.pdf?ua=1
2. Статистика ВОЗ.— URL: http://www.ilo.org/moscow/areas-of-work/occupational-safety-and-health/WCMS_249276/lang—ru/index.htm
3. Грибан В. Г. Охрана праці: навч. посіб. / В. Г. Грибан, О. В. Негодченко.— 2-ге вид.— К.: Центр учбової літератури, 2011.— 280 с.
4. Производственный травматизм: официальная статистика и реальность // Охрана труда (приложение).— 2016.— № 1.— С. 39–49.
5. Роик В. Д. Управление условиями и охраной труда: учеб. пособ. / Роик В. Д.— М.: Изд-во РАГС, 2004.— 267 с.
6. Безопасность и предупреждение чрезвычайных ситуаций. Региональные проблемы безопасности и привлечение инвестиций в мероприятия по повышению безопасности и предупреждению чрезвычайных ситуаций: каталог-справочник.— М.: Институт риска и безопасности, 1997.— Кн. 2.— 251 с.

АНАЛИЗ ПОКАЗАТЕЛЕЙ ПРОИЗВОДСТВЕННОГО ТРАВМАТИЗМА В УКРАИНЕ И ДНЕПРОПЕТРОВСКОЙ ОБЛАСТИ ЗА 2017 ГОД

И. С. БОРИСОВА, Б. В. МАЗУР, В. В. СОКОЛЕНКО

Проведен анализ состояния показателей производственного травматизма в Украине и Днепропетровской области за 2017 г. Результаты исследования показали, что уровень производственного травматизма в Днепропетровской области остается достаточно высоким, что отражает общее состояние проблемы в государстве. Необходимость решения актуальной проблемы — снижения

уровня травматизма на производстве — обуславливает важность разработки и внедрения научно-методического обеспечения безопасности труда на основе управления профессиональными рисками на разных уровнях управления с учетом передового опыта зарубежных стран.

Ключевые слова: производственный травматизм, профессиональные заболевания, Днепропетровская область.

**THE ANALYSIS OF OCCUPATIONAL INJURIES
IN UKRAINE AND DNIPROPETROVSK REGION IN 2017**

I. S. BORYSOVA, B. V. MAZUR, V. V. SOKOLENKO

Occupational injuries in Ukraine and Dnipropetrovsk region in 2017 were analyzed. The results of the study showed that the level of occupational injuries in Dnipropetrovsk region remains high, which reflects the general problem in Ukraine. The necessity of solution of the urgent problem (reduction of injury level in the workplace) stipulates the need of development and implementation of scientific and methodological safety on the basis of professional risk management at different levels of management, taking into account the best practices of foreign countries.

Key words: occupational injuries, occupational diseases, Dnipropetrovsk region.

Надійшла 30.08.2018